

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.01.061>
УДК 332.1

Світлана ІЩУК, д-р екон. наук, проф.,
зав. відділу проблем реального сектору економіки регіонів
Державна установа «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів, Україна
 orcid.org/0000-0002-3698-9039

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Ключові слова: реалізована продукція, валова додана вартість, промисловість, сільське господарство, торгівля, трансформація.

Досліджено новітні вектори структурно-просторової трансформації економіки України. Порівняно тенденції розвитку базових (або продуктивних) видів економічної діяльності, зокрема промисловості, сільського господарства, торгівлі та будівництва, з втратами, понесеними внаслідок повномасштабної війни. Визначено зміни в економічній спеціалізації регіонів України за критерієм частки базових видів економічної діяльності у валовій доданій вартості. Оцінено результати й ефективність функціонування економіки регіонів за показниками обсягу реалізованої продукції, випуску, зайнятості та продуктивності праці. Окреслено перспективи відновлення та подальшого розвитку промислового сектору економіки України на засадах неоіндустріалізації і технологічної самодостатності.

Вступ. Упродовж останнього десятиліття національна економіка України була у стані перманентної турбулентності, спричиненої російською збройною агресією. Втрати від окупації у 2014 р. частини Донецької і Луганської областей, а також АР Крим оцінено у 98,8 млрд дол. США, що становило 88,1 % валового внутрішнього продукту (ВВП) України у 2017 р. [1]. Від початку повномасштабного вторгнення загальна сума непрямих втрат (тобто втрат доходів різних секторів економіки і додаткових витрат, пов'язаних із війною), які були та будуть завдані Україні, оцінюється в 1,164 трлн дол. США у формі виторгу, або понад 385 млрд дол. США у формі доданої вартості [2]. Таким чином, фактичні й прогнозовані втрати доданої вартості майже удвічі перевищують ВВП України у 2021 р. Найбільші суми непрямих втрат у формі виторгу припадають на продуктивні сектори: торгівлю (450,5 млрд дол. США), промисловість разом із будівництвом і послугами (410 млрд дол. США) та сільське господарство (83,1 млрд дол. США). До повномасштабної війни вони формували сумарно понад 50 % ВВП України. Отже, дослідження ключових тенденцій функціонування цих секторів національної економіки, зокрема у регіональному розрізі, є вкрай актуальними, передусім з огляду на необхідність оцінення потенціалу їх відновлення та визначення перспектив подальшого розвитку.

Цитування: Іщук С. Сучасні тенденції розвитку економіки регіонів України. *Економіка та право*. 2025. № 1. С. 61—73. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.01.061>

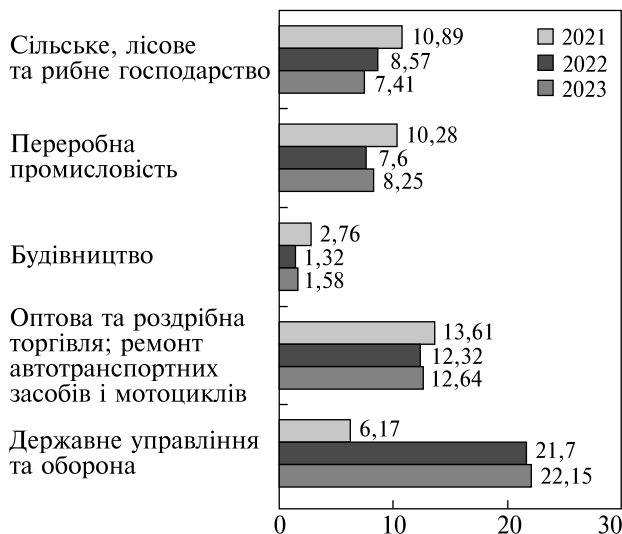

Рис. 1. Частка базових видів економічної діяльності у валовому внутрішньому продукті України, %

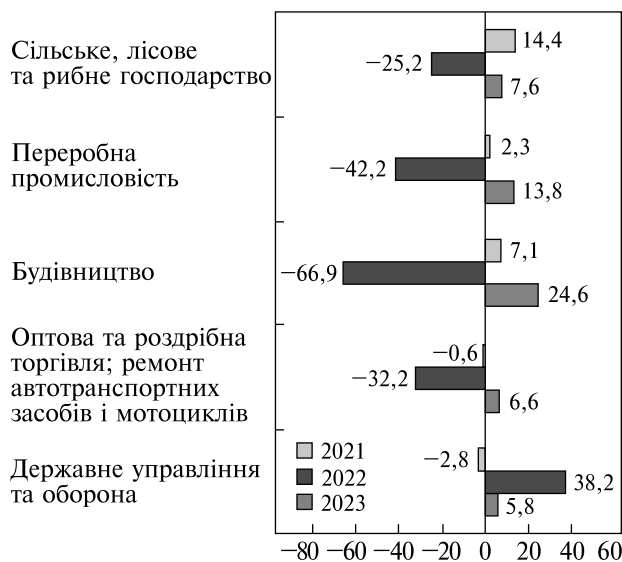

Рис. 2. Темп приросту / зниження валового внутрішнього продукту базових видів економічної діяльності, %

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нагальні питання функціонування економіки України в умовах повномасштабної війни та перспективи її відновлення і розвитку є ключовою темою досліджень багатьох вітчизняних науковців, зокрема представників Національної академії наук України. Так, у [3] представлено концептуально-практичний план реконструктивного повоєнного відновлення економіки України. У [4] розкрито проблематику державної підтримки повоєнного розвитку пріоритетних галузей промисловості, що мають стра-

тегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави. У роботі [5] розглянуто можливості повоєнного відновлення науково-технічної та інноваційної сфер України у контексті стимулювання процесів економічного розвитку і забезпечення прогресивних структурних змін в економіці, а також напрями удосконалення підходів до оцінювання результативності інноваційної діяльності. У статті [6] проаналізовано основні стратегічні принципи повоєнної відбудови України; обґрунтовано необхідність створення конкретної, узгодженої з країнами-донорами програми відновлення, яка дасть Україні можливість не лише перебудуватися на європейських засадах, а й отримати членство в євроатлантичних структурах; окреслено контури такої програми та шляхи її реалізації. У статті [7] запропоновано методичний підхід до визначення соціально-економічної результативності й ефективності життєдіяльності територіальних громад у воєнний час. У [8] широко висвітлено проблеми й перспективи розвитку українського сільсько-го господарства в умовах війни.

Постановка завдання. На сьогодні важливою проблематикою наукових досліджень є формування аналітичної платформи для актуалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку до 2027 р. З огляду на це **метою статті** є оцінення динаміки й результатів функціонування базових (або продуктивних) видів економічної діяльності у регіонах України та окреслення перспектив їх розвитку.

Результати дослідження. Повномасштабна війна спричинила істотні трансформації в економіці України, наочним виявом яких стала зміна структури ВВП у напрямку значного (у 3,6 раза упродовж 2022—2023 рр.) збільшення у ній частки державного управління та оборони (рис. 1). Обсяг ВВП (у фактичних цінах), що припадає на цей вид економічної діяльності (ВЕД), зріс у 4,3 раза проти 2021 р., і за підсумками 2023 р. склав 1 448 051 млн грн, що в 1,75 раза перевищило обсяг ВВП, створений в оптовій і роздрібній торгівлі, яка до війни була лідером в Україні за значенням цього показника. У 2021 р. на сільське господарство припадало понад 17 % зайнятого населення в Україні та 10,89 % ВВП. Тобто до повномасштабної війни цей ВЕД був другим після торгівлі за внеском в українську економіку, а за підсумками 2023 р. став лише четвертим. Такі структурні зміни пояснюються

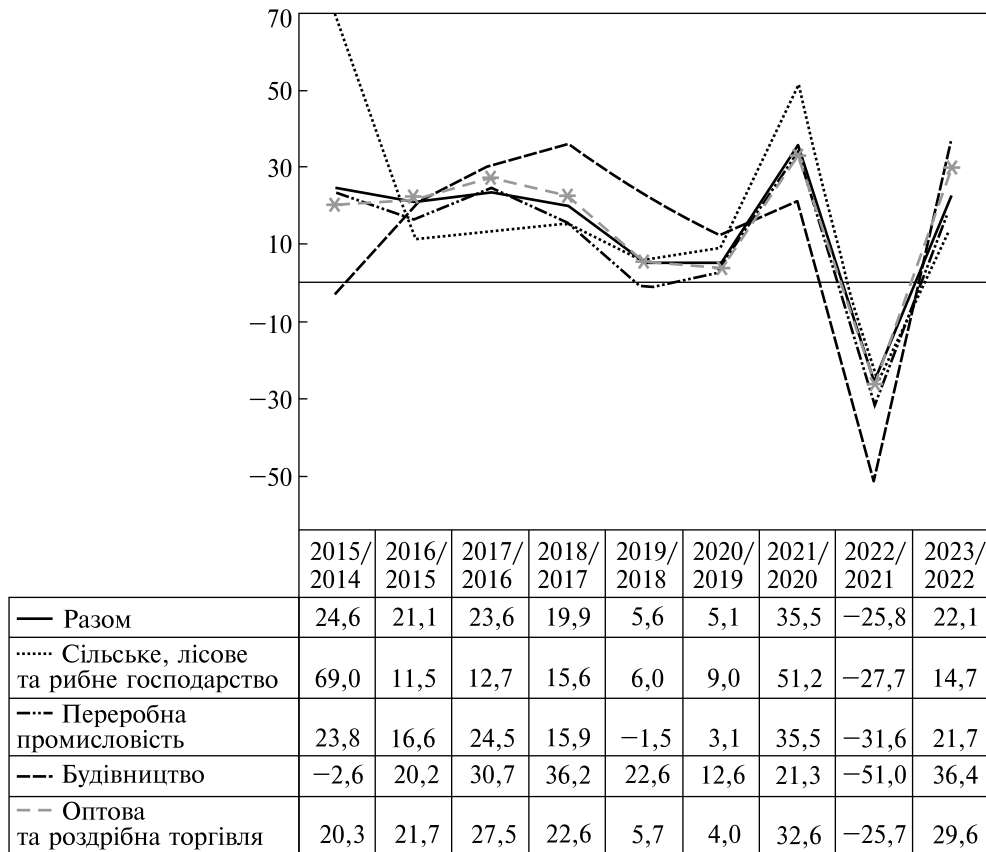

Рис. 3. Темпи приросту реалізованої продукції в Україні, %

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [10].

значним погіршенням динаміки ВВП сільськогосподарства у фактичних цінах ($-18,4\%$ упродовж 2022–2023 рр.) порівняно з іншими ВЕД, зокрема, переробною промисловістю ($-3,8\%$), торгівлею ($+11,3\%$), держуправлінням та обороною ($+430,4\%$). 2023 року з продуктивних ВЕД найвищі темпи приросту ВВП демонстрували будівництво ($+24,6\%$) і переробна промисловість ($+13,8\%$), а 2022 р. вони були найнижчими (рис. 2).

Про поступове відновлення української економіки свідчить, зокрема, зростання на $23,32\%$ обсягу реалізованої продукції у 2023 р. (рис. 3). У вартісному виразі обсяг реалізації у фактичних цінах склав $90,56\%$ значення показника 2021 р., коли було досягнуто найвищих за аналізований період (із 2014 р.) темпів приросту реалізованої продукції в економіці загалом ($+35,5\%$), а надто у сільському, лісовому та рибному господарстві ($+51,18\%$). Проте за підсумками 2023 р. обсяг реалізованої продукції цього ВЕД становив лише $82,95\%$ довоєнного рівня, що стало наслідком понесених значних втрат, спричинених російською збройною агресією. Так, станом на

01.07.2024 р. непрямі фінансові втрати українського сільськогосподарства оцінюються у 83 млрд дол. США [2]. Найбільший обсяг цих витрат (46,5 млрд дол. США) зумовлений скороченням виробництва продукції рослинництва, на яке припадає понад 80% структури вітчизняного сільгоспвиробництва. Крім того, сума прямих збитків від втрати активів, зокрема, руйнування греблі Каховської ГЕС, часткового або повного знищення сховищ, рибного господарства й аквакультури, багаторічних посівів, вимушеного забою худоби, а також знищення і крадіжок виробничих ресурсів та продукції, оцінюється у 10,3 млрд дол. США.

У структурі реалізованої продукції суб'єктів господарювання за ВЕД в Україні найбільшу частку ($\sim 40\%$) незмінно займає оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Унаслідок повномасштабної війни непрямі фінансові втрати вітчизняної торгівлі сягнули майже 525 млрд дол. США [2], що пов'язано, зокрема, з відтоком значної частини населення за кордон, зміною обсягів і структури споживання, порушенням ланцюгів

поставок товару. Однак, попри колосальні втрати, у 2023 р. обсяг реалізованої продукції цього ВЕД зріс на 30 %. Водночас індекс фізичного обсягу оптового товарообороту склав 103,7 %, індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі, що включає дані з роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля — 117,0 %, індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі (юридичних осіб) — 113,4 %. Обороти роздрібною торгівлі в Україні, як порівняти з 2021 р., збільшився на 28,5 %, а оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі (юридичних осіб) —

лише на 0,14 %. У першому півріччі 2024 р. індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі у середньому становив 115,4 %, індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі (юридичних осіб) — 119,6 %. Вища динаміка останнього індексу засвідчує, крім іншого, активний розвиток в Україні ритейлу.

Промисловий сектор економіки України відновлюється передусім через нарощування обсягів виробництва продукції оборонного призначення. Посилення потреб оборонно-промислового комплексу (ОПК) стимулювало прискорений розвиток машинобудування, насамперед виробництва комп'ютерів, електронної та оп-

Таблиця 1. Частка регіонів у обсязі реалізованої в Україні продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності, %

Область	Разом		Сільське, лісове та рибне господарство		Переробна промисловість		Будівництво		Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	
	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Вінницька	2,18	2,64	6,05	7,64	2,97	4,79	4,79	4,42	1,47	1,85
Волинська	1,79	2,17	1,69	2,02	1,69	2,32	1,07	1,77	2,67	3,11
Дніпропетровська	10,96	10,40	4,64	5,35	15,90	17,03	8,41	8,76	10,53	10,97
Донецька	4,33	0,87	2,01	0,49	10,93	0,40	3,07	0,99	2,70	0,18
Житомирська	1,26	1,49	2,84	2,87	1,49	2,59	1,08	1,47	1,15	1,33
Закарпатська	0,78	0,97	0,45	0,38	0,83	1,50	0,73	1,15	0,72	0,88
Запорізька	3,23	2,18	3,13	0,70	7,83	5,80	1,55	1,07	1,94	1,52
Івано-Франківська	1,30	1,28	1,21	1,64	2,15	2,00	1,65	2,70	0,91	1,01
Київська	5,46	6,49	6,94	9,11	5,69	7,88	8,00	7,77	6,23	7,23
Кіровоградська	1,16	1,31	4,37	5,69	1,31	1,80	0,58	0,62	1,03	1,02
Луганська	0,44	0,01	1,45	н. д.	0,53	н. д.	0,26	н. д.	0,30	0,00
Львівська	4,48	6,30	3,13	3,79	4,61	7,45	6,10	9,09	4,72	7,15
Миколаївська	1,81	1,24	3,33	3,58	1,70	1,28	1,44	1,64	2,02	1,19
Одеська	4,40	4,23	3,57	4,11	2,93	2,88	11,84	9,67	5,12	5,14
Полтавська	3,08	2,77	6,05	8,27	4,98	3,15	2,43	2,32	1,78	2,20
Рівненська	0,94	1,15	1,96	2,16	1,22	1,89	1,41	2,26	0,74	0,90
Сумська	1,20	1,13	4,67	5,11	1,66	2,03	0,77	0,80	0,84	0,57
Тернопільська	1,00	1,20	3,20	4,74	0,95	1,42	1,20	1,12	0,78	0,86
Харківська	4,61	3,74	4,87	3,88	5,80	5,08	4,75	3,65	4,61	3,53
Херсонська	0,91	0,08	3,45	н. д.	0,95	н. д.	0,59	н. д.	0,68	0,03
Хмельницька	1,36	1,48	4,95	6,71	1,53	2,14	2,33	1,65	0,98	0,89
Черкаська	2,37	2,52	5,09	7,06	2,83	4,27	1,54	1,92	1,76	2,03
Чернівецька	0,50	0,73	0,58	0,64	0,36	0,74	0,49	0,68	0,55	0,91
Чернігівська	2,04	1,06	17,17	6,46	1,98	1,40	1,03	1,26	0,76	0,45

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [11].

тичної продукції (+61,3 % у першому півріччі 2024 р.), електричного устаткування (+21,7 %) та інших транспортних засобів (+36,3 %). Останнє охоплює виробництво військових транспортних засобів. У результаті 2024 р. сумарна частка машинобудівних виробництв у структурі реалізованої продукції збільшилась до 7,1 % (проти 5,7 % у 2021 р.).

Найбільшого падіння внаслідок повномасштабної війни зазнала вітчизняна металургія. Скорочення на 60,2 % обсягів реалізованої металургійної продукції упродовж 2022—2023 рр. призвело до зменшення у понад два рази частки цього базового сегмента у структурі промисловості України. Це стало прямим наслідком величезних втрат виробничих потужностей, розміщених у південно-східних регіонах. Так, 2021 р. на повністю зруйновані ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча» і ПрАТ «Металургійний комбінат “Азовсталь”» сумарно припадало 19,95 % реалізованої металургійної продукції в Україні. Загалом майже 87 % продукції металургійних виробництв виготовляли у Дніпропетровській (35,85 %), Донецькій (32,24 %) і Запорізькій (18,61 %) областях. Відповідно, у названих регіонах металургія була основним сегментом промисловості: 2021 р. частка металургійної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції у Донецькій обл. становила 53,20 %, Запорізькій — 39,50, Дніпропетровській — 34,20 %. За підсумками 2023 р. на останню область припало 46 % обсягу вітчизняної металургії.

Найвищі темпи відновлення (+24,6 % ВВП і +36,43 % обсягу реалізованої продукції) з усіх ВЕД у 2023 р. продемонструвало *будівництво*, яке у перший рік повномасштабної війни зазнало найбільшого падіння ВВП (–66,9 %). Однак попри зростання ВВП і обсягу реалізованої продукції у будівельній сфері загальна площа житлових і нежитлових будівель на початок будівництва в Україні за 2023 р. зменшилась на 23,2 % (або на 2 135 047 м²), а від 2021 р. — на 62,7 % (або на 11 884 553 м²). Також у будівництві відбулось найбільше скорочення кількості найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості: –42,6 % упродовж 2022—2023 рр. (проти –25,5 % у середньому в Україні).

Повномасштабна війна зумовила трансформацію структури нового будівництва у розрізі житлового і нежитлового на користь останнього — у 2023 р. його частка зросла на 7,6 в. п.

(до 40,5 %) проти 2021 р., тоді як у завершеному будівництві ситуація протилежна — частка житлового збільшилась на 6,1 в. п. Посилення тенденції до зростання частки нежитлових споруд у новому будівництві (найбільше — у прифронтових регіонах, а надто у Київській обл.) пояснюються впливом як безпекових чинників, так і необхідністю будівництва для потреб ОПК. Натомість у структурі завершеного будівництва домінують житлові споруди — у вересні 2024 р. їхня частка становила 78,45 %. За 9 міс. поточного року в Україні введено в експлуатацію 8 582 638 м² житлових і нежитлових будівель, що становить 88,3 % аналогічного показника за 2023 р. загалом і засвідчує позитивні тенденції у функціонуванні цього сектору національної економіки.

Крім структурних, повномасштабна збройна агресія росії спричинила значні просторові трансформації економіки України. Так, у структурі реалізованої продукції упродовж 2022—2023 рр. закономірно зменшилась частка регіонів, де відбувались (тривають) активні бойові дії, та прилегли до них (табл. 1). Зокрема, частка Донецької обл. у цій структурі скоротилась у п'ять разів, Херсонської — у понад 11 разів, Луганської — у 44 рази. Такі структурні зміни спричинені зниженням обсягу реалізованої продукції у цих регіонах за аналізований період на 81,72; 91,90 і 98,72 % відповідно (рис. 4). Істотне скорочення значень цього показника відбулось також у Запорізькій (–39,00 %), Миколаївській (–37,95 %) та Чернігівській (–52,92 %) областях. Проте варто наголосити, що 2021 р. усі ці регіони продемонстрували дуже значний (проти середнього в Україні) приріст реалізованої продукції, а надто Чернігівська обл. (+124,71 %).

Упродовж 2022—2023 рр. обсяги реалізації зросли лише в областях західного регіону (крім Івано-Франківської обл.), а також у Вінницькій, Житомирській, Київській та Кіровоградській. Найвищого приросту реалізованої продукції за цей період досягла Чернівецька обл. (+31,99 %), зокрема, +69,48 % у переробній промисловості, +58,79 % у торгівлі. Другою серед лідерів за темпами зростання була Львівська обл. (+27,37 %), зайнявши третю позицію (після Дніпропетровської і Київської областей) серед регіонів України за показником реалізованої продукції. Також Львівська обл. була єдиною, що продемонструвала у 2022 р. збільшення загальних обсягів реалізації (+6,04 %). До того ж

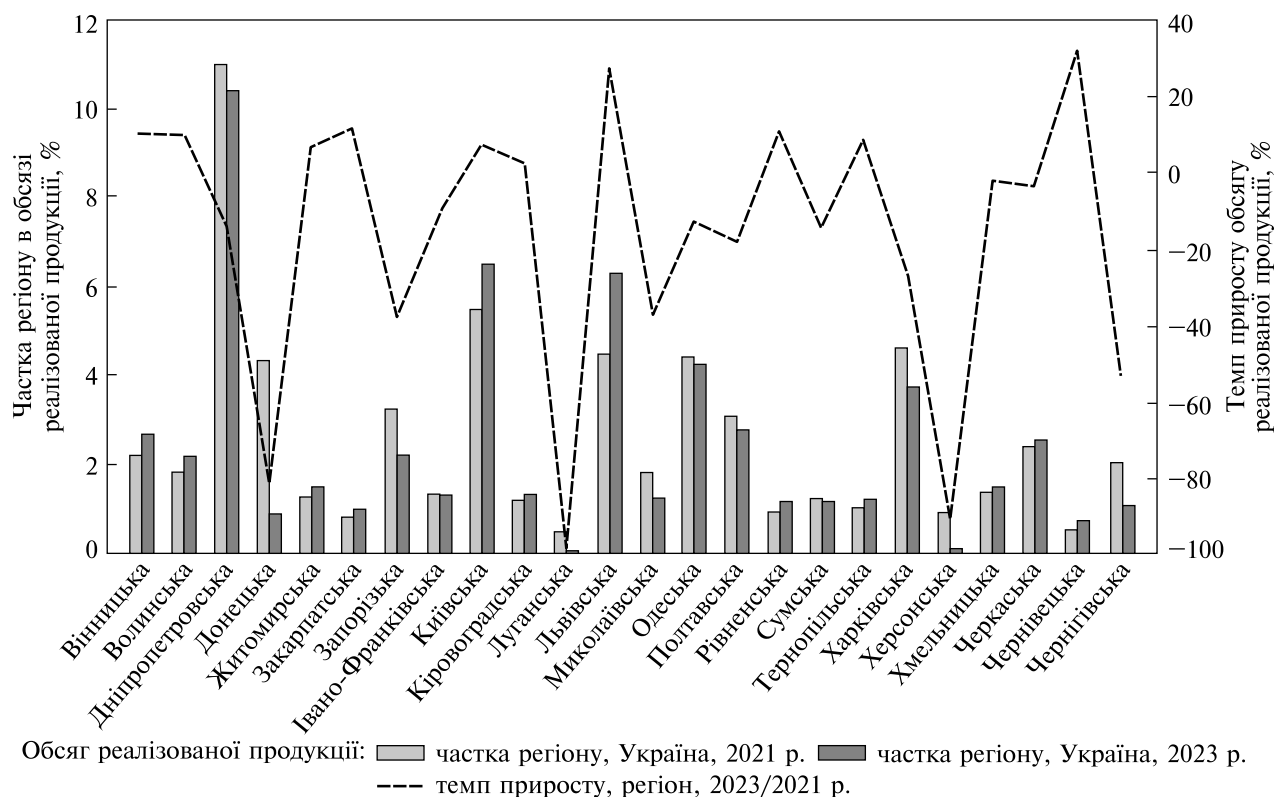

Рис. 4. Показники структури й динаміки реалізованої продукції в регіонах України, %

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [11].

ця область досягла 27,96 % приросту доданої вартості за її скорочення у перший рік війни в Україні загалом на 17,1 % (табл. 2). Найвагомим було нарощення доданої вартості у торгівлі (+136,91 %), яка з 2023 р. стала домінантною в економіці Львівської обл., випередивши переробну промисловість.

Значні структурні трансформації, що відбулись в економіці України під впливом повномасштабної війни, спричинили зміни в економічній спеціалізації регіонів (табл. 3). Так, у 2023 р. кількість областей, в економіці яких домінувала промисловість (за часткою у доданій вартості), зросла до 15 (як і в 2012 р.). Окремо варто зазначити повернення до промислової спеціалізації економіки Житомирської, Закарпатської і Чернігівської областей, а також перехід до неї Вінницької, Тернопільської, Херсонської і Хмельницької. Натомість традиційно «індустріальні» Дніпропетровська, Львівська і Харківська області стали «комерційними». Загалом кількість областей, в яких найбільше доданої вартості створювалось у торгівлі, збільшилась до семи (проти двох у 2012 і 2017 рр.). Водночас сільськогосподарську спеціалізацію

зберегла лише Кіровоградська обл., тоді як у 2021 р. таких областей було 10. Проте тут необхідно наголосити на посиленні тенденції у напрямі диверсифікації розвитку економіки регіонів: 2023 р. навіть у традиційно «аграрній» Кіровоградській обл. різниця між частками базових ВЕД у доданій вартості не перевищувала 10 в. п. Подібна ситуація спостерігалась у Миколаївській, Тернопільській, Хмельницькій, Черкаській і Чернігівській областях.

Послаблення сільськогосподарської спеціалізації регіонів, тобто зменшення доданої вартості, створеної цим ВЕД, стало прямим наслідком величезних втрат (прямих і непрямих) українських аграріїв за час повномасштабної війни. Передусім це стосується Херсонської обл., де тимчасово втрачено понад 95 % посівних площ сільськогосподарських культур. Водночас варто наголосити, що у сільському господарстві, порівняно з іншими аналізованими ВЕД, упродовж 2022—2023 рр. спостерігалось найменше скорочення кількості найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості (–22,06 %). 2023 року ця негативна тенденція продовжувалась в агросекторі усіх регіонів (за винятком

Таблиця 2. Темп приросту доданої вартості за витратами виробництва суб'єктів господарювання у регіонах України, %

Регіон	Разом			Сільське, лісове та рибне господарство			Переробна промисловість			Будівництво			Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		
	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Україна	41,09	-17,10	21,60	96,00	-47,24	-11,45	36,52	-38,75	39,10	35,80	-46,57	19,50	24,07	23,81	34,93
Вінницька	63,10	-18,77	31,07	92,50	-25,08	-14,91	36,78	11,78	36,65	208,02	-70,42	138,40	21,73	47,59	54,54
Волинська	16,41	-0,88	62,69	57,04	-16,83	-22,34	27,13	-1,21	21,54	8,30	-25,83	48,40	0,99	21,44	124,40
Дніпропетровська	53,68	-37,44	20,65	75,68	-30,18	-13,84	68,62	-67,35	69,05	16,47	-49,09	20,73	10,62	21,80	28,90
Донецька	48,25	-65,03	-8,81	38,69	-77,29	-31,06	76,93	-93,31	-73,11	-6,18	-74,65	-0,66	43,95	-67,73	-20,39
Житомирська	15,58	-5,03	16,78	26,67	-14,31	-36,18	4,76	-4,97	67,20	7,90	2,35	-18,30	10,26	31,89	42,77
Закарпатська	3,81	9,28	13,45	41,27	н. д.	н. д.	2,92	16,40	37,66	29,92	-9,84	-5,82	-14,51	18,00	-25,85
Запорізька	64,26	-43,39	-10,25	59,01	-69,74	-57,44	109,88	-52,61	-13,45	16,52	-31,04	-27,37	18,17	24,07	32,12
Івано-Франківська	32,62	-15,30	7,14	40,38	-26,64	-7,34	68,41	-52,23	19,13	49,92	-3,69	2,56	-20,04	47,33	11,08
Київська	14,27	-22,38	37,14	49,53	-36,74	6,42	29,70	-23,80	62,98	5,76	-48,16	35,47	-13,31	24,69	37,44
Кіровоградська	37,52	-11,77	7,35	79,41	-11,63	-20,54	4,59	9,87	10,15	23,64	-42,14	54,85	-1,26	19,30	31,87
Луганська	16,41	-84,23	-83,99	113,27	н. д.	н. д.	-3,42	-99,02	н. д.	-11,50	н. д.	н. д.	-8,76	-83,77	-86,62
Львівська	29,86	27,96	26,91	38,02	-36,36	-15,61	24,48	6,84	23,47	26,97	-25,23	11,01	18,45	136,91	29,07
Миколаївська	16,64	-49,14	46,90	70,72	-35,02	9,19	-0,77	-58,85	69,50	10,32	-49,72	38,70	7,77	-50,98	138,21
Одеська	28,69	-15,48	27,66	477,78	-28,77	3,31	-8,68	-14,39	18,19	57,98	-66,00	37,23	14,60	38,29	38,75
Полтавська	6,11	-1,19	12,84	45,94	-32,41	-4,99	15,66	-35,40	43,61	22,31	-11,15	-3,34	-123,07	-1118,76	29,75
Рівненська	22,10	-5,50	8,40	93,41	-14,24	-70,55	6,99	-11,93	43,80	16,76	-7,76	-6,83	1,24	61,20	51,26
Сумська	9,06	-29,52	17,83	-6,32	-32,48	-10,21	22,73	-27,78	43,88	2,01	-35,51	9,83	29,56	-42,28	47,87
Тернопільська	23,55	-5,84	16,63	46,67	-29,38	18,87	13,27	-2,83	30,29	49,75	-39,12	6,30	-6,17	24,10	36,07
Харківська	23,58	-27,76	36,73	22,65	-47,85	-28,29	12,02	-45,94	38,77	38,72	н. д.	н. д.	21,69	17,59	24,80
Херсонська	47,21	-58,63	-70,88	106,83	н. д.	н. д.	42,85	-53,83	н. д.	10,83	-71,36	н. д.	33,00	-22,98	-81,23
Хмельницька	27,39	-17,00	9,26	56,50	-25,69	-27,88	9,47	-24,78	80,02	84,91	-61,96	4,16	-11,65	49,93	8,36
Черкаська	32,56	12,09	14,93	73,13	-14,61	-16,23	-7,49	31,48	32,97	31,06	-44,92	126,93	28,61	39,85	54,21
Чернівецька	41,19	17,44	16,39	27,19	16,73	-28,67	-0,72	-6,48	27,41	-12,65	-38,02	28,29	134,55	103,50	29,21
Чернігівська	284,69	-78,01	-0,30	597,82	-88,07	-28,29	171,96	-69,86	30,78	9,11	-22,00	11,84	14,34	7,27	2,08

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [12].

Миколаївської обл.), тоді як у переробній промисловості зайнятість незначно зросла у трьох областях: Волинській, Івано-Франківській, Рівненській, у будівництві — у чотирьох: Вінницькій, Волинській, Кіровоградській, Черкаській, у торгівлі — у 18 областях.

Упродовж 2022—2023 рр. найкраще співвідношення між динамікою показників випуску продукції і зайнятості продемонстрували Львівська, Волинська і Чернівецька області. У цих регіонах спостерігалось найбільше зростання обсягів виробленої продукції за найменшого скорочення кількості найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості (рис. 5). Як наслідок, рівень продуктивності праці в економіці названих областей зріс у 1,5 раза проти 2021 р.

Львівська обл. незмінно демонструє найвищу продуктивність праці у сільському госпо-

дарстві (2850,7 тис. грн/ос. у 2023 р.). Продуктивність праці тут розраховано як відношення обсягу виробленої продукції до кількості найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості у суб'єктів господарювання. Лідерами за значенням цього показника також є Тернопільська, Хмельницька, Сумська і Волинська області (табл. 4). Водночас у переробній промисловості показник продуктивності праці у 2023 р. проти 2021 р. значно наростили Вінницька (у 1,6 раза), Київська (у 1,5 раза), Черкаська (у 1,4 раза) і Дніпропетровська (у 1,3 раза) області. Проте якщо у перших трьох регіонах зростання продуктивності у промисловій переробці стало наслідком істотного збільшення обсягів виробленої продукції за порівняно незначного скорочення кількості найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості, то у

Таблиця 3. Спеціалізація економіки регіонів України (за часткою видів економічної діяльності у доданій вартості), %

Область	Промисловість				Сільське господарство				Торгівля			
	2012	2017	2021	2023	2012	2017	2021	2023	2012	2017	2021	2023
Вінницька	18,3	21,4	23,6	33,1	22,4	28,1	29,4	17,6	10,8	8,9	13,2	28,3
Волинська	16,4	15,4	26,4	19,9	16,6	17,2	12,0	4,8	15,3	25,5	36,4	61,4
Дніпропетровська	47,3	48,2	59,1	34,8	4,9	7,3	4,6	3,7	12,9	11,4	19,7	41,0
Донецька	39,9	49,9	69,5	76,4	4,2	7,2	5,1	2,5	16,2	8,0	11,1	8,9
Житомирська	22,7	19,0	33,7	40,4	19,2	23,5	24,9	12,3	10,6	10,7	18,1	30,8
Закарпатська	20,2	15,1	39,2	56,0	14,2	15,2	6,0	3,1	17,4	12,4	18,7	13,2
Запорізька	43,9	42,4	57,6	41,1	8,5	12,0	10,7	2,7	11,6	10,7	11,9	38,4
Івано-Франківська	30,2	28,0	50,0	41,1	12,2	14,4	9,1	6,8	13,7	11,6	12,1	21,9
Київська	18,2	21,5	36,4	35,8	13,5	14,3	13,7	8,6	18,6	16,3	24,3	39,2
Кіровоградська	22,2	19,1	23,9	25,7	23,2	31,3	43,0	31,8	11,5	10,4	16,3	27,1
Луганська	45,2	23,1	30,4	5,21	6,3	21,3	37,0	н. д.	10,5	6,7	12,0	10,1
Львівська	17,9	22,9	30,0	22,9	9,0	9,6	7,0	2,3	17,7	15,5	29,8	56,2
Миколаївська	25,7	21,1	26,3	25,0	16,3	21,9	22,8	21,6	12,9	12,5	21,8	34,0
Одеська	13,1	12,5	14,8	14,2	7,4	11,5	9,72	6,6	14,9	14,6	26,4	46,9
Полтавська	44,2	54,1	58,9	34,5	14,2	14,3	23,5	13,5	8,0	6,9	н. д.	33,4
Рівненська	26,2	24,5	34,7	35,5	17,1	19,9	21,6	5,3	11,1	11,6	15,2	36,3
Сумська	27,3	22,5	30,8	41,8	16,2	26,1	35,7	26,0	15,0	9,7	14,4	14,8
Тернопільська	13,6	14,2	28,2	29,9	24,2	28,1	32,4	24,8	12,3	10,6	12,8	19,7
Харківська	21,3	31,0	27,0	18,5	8,8	11,1	12,4	4,7	15,3	11,7	26,1	38,7
Херсонська	16,0	15,1	30,2	43,2	24,2	33,0	36,3	н. д.	12,1	10,5	14,4	17,3
Хмельницька	20,3	17,5	27,2	38,0	22,1	31,1	37,1	21,9	10,0	10,3	11,3	20,2
Черкаська	24,3	25,2	22,4	32,6	21,8	21,8	37,5	20,8	12,8	13,9	19,4	32,5
Чернівецька	9,9	10,7	23,0	19,1	20,2	22,3	8,2	5,0	12,2	13,1	27,6	53,2
Чернігівська	24,9	20,5	14,7	31,0	20,8	28,2	75,2	29,4	11,0	8,8	3,6	18,0

Примітка. Півгрубим шрифтом виділено показники (частки видів економічної діяльності у доданій вартості регіону), які є найвищим у відповідному році.

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [12].

Таблиця 4. Продуктивність праці у регіонах України, тис. грн/ос.

Регіон	Разом			Сільське, лісове та рибне господарство			Переробна промисловість			Будівництво			Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Україна	1456,7	1522,5	1821,0	2118,4	1788,9	2097,7	2041,9	1893,3	2526,3	1851,6	1355,8	2196,5	1154,6	1677,9	1995,1
Вінницька	1350,4	1368,7	1690,8	1957,3	1876,1	2143,6	1824,5	2256,5	2923,0	2747,5	1489,3	2473,8	790,8	1078,8	1278,9
Волинська	1084,9	1257,3	1586,8	1849,7	2152,7	2471,2	1479,0	1758,4	1909,3	1155,7	1184,6	1826,5	1064,6	1458,3	2331,7
Дніпропетровська	1670,3	1596,1	1887,1	1822,4	1734,9	1834,1	2661,1	2593,1	3443,9	1551,0	1311,3	2327,9	870,5	1173,2	1349,6
Донецька	1893,2	1519,6	1858,4	1362,7	1010,6	1066,0	4370,6	1743,6	1637,1	1531,1	794,2	1702,4	1025,5	1185,4	1105,9
Житомирська	918,5	962,5	1241,9	1542,6	1569,3	1944,6	1027,0	1200,8	1911,5	1387,7	1977,3	2166,3	702,5	857,1	1007,7
Закарпатська	752,0	812,5	966,6	864,0	н. д.	1660,2	648,8	767,2	1206,0	1128,0	1369,2	1676,5	751,0	946,2	628,6
Запорізька	1392,4	1579,7	1603,2	1555,1	1343,6	1405,9	2247,6	2503,2	2413,9	1087,4	806,2	1426,4	711,2	1310,9	1579,6
Івано-Франківська	1064,9	927,9	1042,6	1746,2	1992,1	2826,5	2159,0	1497,6	1988,1	1231,3	1411,5	1921,4	534,2	656,7	618,3
Київська	1493,5	1426,9	1954,4	1966,3	1455,5	2283,0	2063,4	2005,2	3184,8	1819,3	1146,7	2079,9	1081,7	1552,2	1828,8
Кіровоградська	1074,2	1105,3	1295,6	1758,0	1753,1	1866,4	1532,2	1856,8	2282,4	1057,9	791,4	1253,5	778,3	968,4	1088,6
Луганська	763,5	1120,0	241,7	1478,5	н. д.	н. д.	1098,9	377,6	н. д.	848,7	н. д.	н. д.	740,1	779,2	280,2
Львівська	1218,4	1528,7	1841,7	2610,5	2520,3	2850,7	1328,5	1587,1	2009,9	1631,4	1577,5	2303,6	1047,9	2185,5	2640,0
Миколаївська	1224,4	1006,0	1377,8	1956,1	1677,9	2213,5	1666,2	1376,0	2021,4	1339,9	1540,9	2183,7	1048,4	1134,7	1589,6
Одеська	1313,5	1204,9	1545,9	1758,5	1409,1	1877,5	1935,6	1745,6	2341,8	2936,0	1449,6	2678,1	1154,9	1742,2	2180,9
Полтавська	1428,8	1356,4	1475,2	1856,6	1722,9	2140,8	2224,6	1553,6	1957,6	1132,7	843,5	1209,6	329,9	1375,2	1245,7
Рівненська	829,0	856,5	1036,0	1853,2	1846,4	2061,5	1151,2	1334,0	1758,6	1415,3	1080,7	1906,0	472,7	593,6	775,2
Сумська	1082,9	960,8	1215,4	2314,2	1972,6	2512,9	1223,9	1155,7	1773,0	1007,2	933,1	1500,6	726,2	582,0	616,9
Тернопільська	1005,2	1046,2	1190,4	2377,4	2502,7	2819,5	1161,6	1122,6	1617,3	978,8	750,8	966,7	636,9	862,0	874,9
Харківська	1132,2	1223,4	1605,5	1927,5	1780,2	1932,4	1324,4	1343,5	1993,8	1541,5	н. д.	1583,1	937,6	1509,2	1699,5
Херсонська	1085,3	1110,2	547,3	1797,3	н. д.	н. д.	1651,1	2901,2	н. д.	967,0	927,3	н. д.	844,2	2037,4	676,4
Хмельницька	1131,2	1062,3	1263,6	2424,4	2238,8	2706,6	1420,4	1458,0	1983,1	1601,8	959,9	1121,4	685,2	709,1	705,8
Черкаська	1321,6	1457,3	1710,9	1805,2	1897,6	2067,9	1958,9	2205,6	2790,2	1227,2	960,1	1924,9	1084,1	1330,6	1588,1
Чернівецька	757,2	804,9	1124,6	1077,8	1097,2	1861,1	851,3	934,4	1915,7	863,1	677,4	1372,8	782,4	1082,8	1343,4
Чернігівська	2102,0	1025,7	1242,0	6023,4	1740,4	2151,3	1913,6	1406,7	2020,7	1193,8	815,1	1582,5	690,3	801,1	680,6

Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [13, 14].

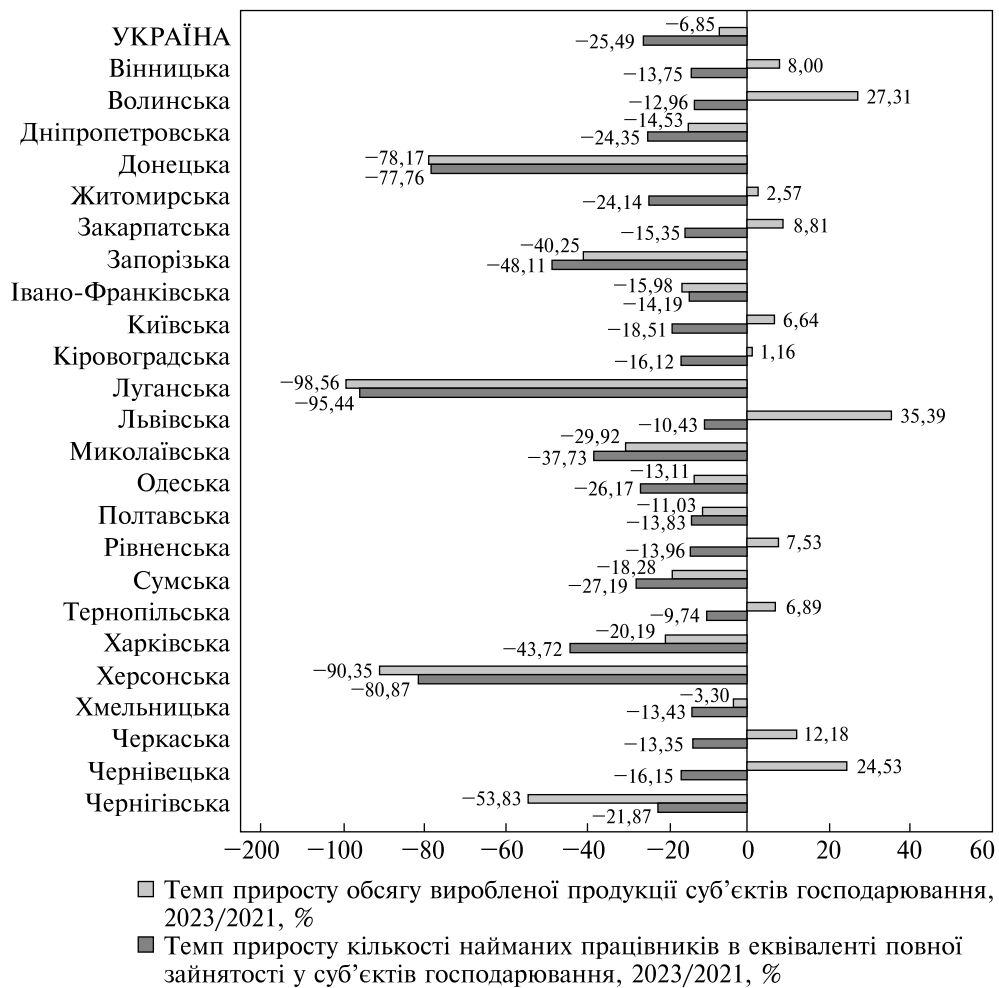

Рис. 5. Показники випуску продукції і зайнятості в регіонах України за 2021/2023 рр., %
Джерело: авторські розрахунки за даними Державної служби статистики України [13, 14].

Дніпропетровській обл. таке скорочення становило 31,8 % (проти 2021 р.). Однак навіть попри негативну динаміку зайнятості рівень продуктивності праці у переробній промисловості Дніпропетровської обл. у 2023 р. був найвищим (3443,9 тис. грн/ос.) не лише серед регіонів України, а й серед аналізованих ВЕД. Водночас варто зазначити, що у Донецькій обл. у 2021 р. значення цього показника становило 4370,6 тис. грн/ос.

Висновки. Функціонуючи у безпрецедентно складних геополітичних і суспільно-цивілізаційних умовах, в яких Україна перебуває вже понад 10 років і які критично загострились після 24 лютого 2022 р., національна економіка продовжує розвиватись. Два її базових експортно орієнтованих сектори — аграрний і металургійний, які зазнали величезних втрат унаслідок повномасштабного вторгнення росії, знову демонструють позитивні тренди виробничих показни-

ків. 2023 року в усіх регіонах, крім Запорізької, Луганської, Сумської і Херсонської областей, відбулось нарощення виробництва сільгосп-продукції, зокрема рослинництва. Окремо необхідно виділити Харківську, Київську, Миколаївську і Одеську області, які досягли високих темпів відновлення свого аграрного потенціалу.

Попри колосальні втрати (прямі й непрямі) в Україні активно розвивається сфера торгівлі, передусім роздрібної. Вона незмінно займає найбільшу частку (~40 %) у структурі реалізованої продукції суб'єктів господарювання. Цей ВЕД демонструє позитивні тренди не лише обсягу виробленої продукції, доданої вартості, заробітної плати, а й кількості найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості. Це зумовлено прискореним розвитком ритейлу, а також нарощенням обсягів електронної торгівлі. Як наслідок, оптова й роздрібна торгівля домінують у структурі доданої вартості семи облас-

тей, три з яких (Дніпропетровська, Львівська, Харківська) до повномасштабної війни були традиційно «індустріальними».

Підсумовуючи ключові тенденції розвитку будівельної сфери в Україні упродовж 2022—2023 рр., можна стверджувати, що нове житлове будівництво поступово зосереджується в Карпатському регіоні (Закарпатській, Івано-Франківській, Чернівецькій областях), а його центром стала Львівщина. Нарощення житлового будівництва у цьому регіоні сприятиме розвитку інфраструктури, особливо туристичної, а також рекреаційної сфери і багатьох суміжних ВЕД. Ділова активність у будівельній сфері поступово посилюється, а наслідком війни стає оновлення житлового фонду, виробничої і соціальної інфраструктур, виробничих об'єктів, причому за новими технічними стандартами будівництва, зокрема безпековими.

Промисловий сектор економіки України відновлюється переважно шляхом нарощування обсягів виробництва продукції оборонного призначення. Постійне зростання потреб ОПК стимулювало прискорений розвиток усіх сегментів машинобудування, найбільше — виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів, а також інших транспортних засобів, зокрема військового призначення. Відкриття Офісу оборонних інновацій ЄС у м. Київ заклало основу для глибшої стратегічної співпраці у галузі науково-дослідної діяльності між Україною і ЄС та сприятиме поступовій інтеграції української оборонної промисловості в Європейську оборонну технологічну і промислову базу, а також ринок оборонного обладнання ЄС. Наведені факти є підґрунтям для оптимістичних прогнозів щодо структурної трансформації (у середньо- та довгостроковій перспективі) промислового сектору національної економіки у напрямі збільшення частки високотехнологічних виробництв, передусім машинобудування. Це дасть Україні змогу відновити і в подальшому нарощувати промисловий та, зокрема, оборонний потенціал на новій технологічній основі.

Функціонування переробної промисловості в Україні у повоєнний період має забезпечувати: стабільні значні бюджетні надходження; конкурентну (порівняно з сусідніми країнами) заробітну плату та нові робочі місця у промисловому секторі й економіці загалом; наповнення внутрішнього ринку конкурентною (за якісними

ми і ціновими параметрами) продукцією проміжного та кінцевого споживання, зокрема високотехнологічних і середньовисокотехнологічних виробництв, а в підсумку (що найважливіше) — високу техніко-технологічну обороноздатність країни. Усе це може бути досяжним, якщо центральне місце у структурі промислового сектору національної економіки займатимуть машинобудівні, хімічні й фармацевтичні виробництва, а виробничі процеси матимуть високу технологічність, інноваційність, орієнтованість на вітчизняну науку та ІТ-сектор, низьку залежність від імпорту продукції проміжного споживання.

Отже, повоєнна відбудова має передбачати не лише зусилля з відновлення зруйнованих підприємств, а й повернення вітчизняним компаніям втрачених позицій на внутрішньому ринку, оскільки скорочення багатьох виробництв спричинило масове заміщення української продукції іноземними товарами. Крім того, процес відновлення національної економіки має відбуватися вже на новому технологічному рівні з урахуванням довгострокових перспектив розвитку, що передбачає створення підприємств вищого рівня за технологіями, організацією виробництва, якістю менеджменту тощо. Також Україні потрібно переходити на нові форми і засади організації та розміщення підприємств, зокрема формування промислових кластерів, які забезпечуватимуть конкурентну собівартість вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Попри значні воєнні ризики Україна залишається дуже привабливою для іноземних інвестицій, передусім у сегменті ОПК. У недалекій перспективі вона зможе відігравати роль регіонального виробничого хаба у Східній Європі. Однак постає питання здатності передбачати реальні механізми практичної реалізації такого нішорингу, зокрема з позиції розвитку саме українського виробничого бізнесу, оскільки це може звестися лише до розміщення в Україні деяких низькотехнологічних і низькомаржинальних виробництв у глобальних бізнес-ланцюгах транснаціональних корпорацій. У воєнний і повоєнний періоди відбудови національної економіки це може бути припустимим, але у певних жорсткоконтрольованих масштабах. Відповідно, на рівні державної промислової політики необхідно розділяти розвиток виробництв іноземних компаній і розвиток влас-

не вітчизняних виробництв задля недопущення попередніх помилок і подальшого поглиблення проблем української переробної промисловості, передусім машинобудування.

Стратегічні машинобудівні виробництва мають розвиватись на засадах державно-приватного партнерства, де частка держави домінуватиме з огляду на позиції економічної та національної безпеки.

Розвиток промисловості має стати ключовим пріоритетом державної політики. Жодна країна

світу не змогла досягти розвитку переробної промисловості лише у межах концепції вільного ринку. Отже, нова промислова політика в Україні має фокусуватись на формуванні широкого набору інструментів стимулювання переробних виробництв, передусім високотехнологічних, і бути системною. Дотримання такого принципу допоможе протидіяти подальшій «аграризації» економіки України, натомість сприятиме її відбудові на засадах нової індустріалізації і технологічної самодостатності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Kremlin Aggression in Ukraine: the Price Tag: Report / A. Aslund. *Atlantic Council's Eurasia Center*. 2018. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2018/03/Kremlin_Aggression_web_040218_revised.pdf (дата звернення: 11.12.2024).
2. Звіт про непрямі фінансові втрати економіки внаслідок військової агресії росії проти України станом на 1 липня 2024 року. *Київська школа економіки*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/10/30.09.24_Losses_Report-ua.pdf (дата звернення: 11.12.2024).
3. Відновлення та реконструкція повоєнної економіки України: наук. доповідь. Київ, 2022. 305 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/Vidnovlennja-ta-rekonstrukcja-povojennoji-economiky.pdf> (дата звернення: 11.12.2024).
4. Луїна І.О., Білоусова О.С., Назукова Н.М. Стратегічні завдання державної підтримки повоєнного розвитку національної економіки. *Статистика України*. 2023. № 3—4. С. 51—66. [https://doi.org/10.31767/10.31767/su.3-4\(102-103\)2023.03-04.05](https://doi.org/10.31767/10.31767/su.3-4(102-103)2023.03-04.05).
5. Оцінка інноваційного розвитку та структурні трансформації в економіці України / І.Ю. Єгоров та ін.; за ред. І.Ю. Єгорова, Ю.В. Кіндзерського. Київ, 2023. 240 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Otsinka-innovatsijnoho-rozvytku.pdf> (дата звернення: 11.12.2024).
6. Кістерський Л.Л. Стратегічні принципи повоєнного відновлення України. *Економіка України*. 2023. № 2. С. 3—16. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.02.003>.
7. Заблудська І., Гречана С., Бурбело С. Соціально-економічна результативність і ефективність життєдіяльності територіальних громад та їх інвестиційний потенціал у воєнний час. *Економіка та право*. 2024. № 3 (70). С. 61—79. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.03.061>.
8. Ішук С.О., Ляховська О.В. Тенденції розвитку економіки сільського господарства України в умовах війни: регіональний вимір. *Регіональна економіка*. 2024. № 3 (113). С. 96—105. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-8>.
9. Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html (дата звернення: 11.12.2024).
10. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/pr/orp/orp_u/arh_orp_u.html (дата звернення: 11.12.2024).
11. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/orpsg_ved_15-20.xlsx (дата звернення: 11.12.2024).
12. Додана вартість за витратами виробництва суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/dvvs_g_ved_15-20.xlsx (дата звернення: 11.12.2024).
13. Кількість найманих працівників в еквіваленті повної зайнятості у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/rnp_erz_ved_reg_rik.xlsx (дата звернення: 11.12.2024).
14. Обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/ovpsg_ved_15-20.xlsx (дата звернення: 11.12.2024).

Надійшла 27.01.2025

REFERENCES

1. Aslund A. Kremlin Aggression in Ukraine: the Price Tag (Report). *Atlantic Council's Eurasia Center*. 2018. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2018/03/Kremlin_Aggression_web_040218_revised.pdf
2. Zvit pro nepryami finansovi vtraty ekonomiky vnaslidok viyskovoyi ahresiyi rosiyi proty Ukrayiny stanom na 1 lypnya 2024 roku. *Kyivska shkola ekonomiky*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/10/30.09.24_Losses_Report-ua.pdf [in Ukrainian].

3. Vidnovlennia ta rekonstruktsiia povoiennoi ekonomiky Ukrainy: nauk. dopovid. Kyiv, 2022. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/Vidnovlennja-ta-rekonstruktsja-povojennoi-economiky.pdf> [in Ukrainian].
4. Lunina I.O., Bilousova O.S., Nazukova N.M. Stratehichni zavdannia derzhavnoi pidtrymky povoiennoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky. *Statystyka Ukrainy*. 2023. No. 3—4, P. 51–66. [https://doi.org/10.31767/10.31767/su.3-4\(102-103\)2023.03-04.05](https://doi.org/10.31767/10.31767/su.3-4(102-103)2023.03-04.05) [in Ukrainian].
5. Yehorov I.Yu. et al. Otsinka innovatsiinoho rozvytku ta strukturni transformatsii v ekonomitsi Ukrainy / I.Yu. Yehorov, Yu.V. Kindzerskyi, Eds. Kyiv, 2023. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Otsinka-innovatsijnoho-rozvytku.pdf> [in Ukrainian].
6. Kisterskyi L.L. Stratehichni pryntsyipy povoiennoho vidnovlennia Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy*. 2023. No. 2. P. 3–16. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.02.003> [in Ukrainian].
7. Zablodska I., Hrechana S., Burbelo S. Sotsialno-ekonomichna rezultatyvnist i efektyvnist zhyttyediyalnosti terytorialnykh hromad ta yikh investytsiynyy potentsial u voyennyy chas. *Ekonomika ta pravo*. 2024. No. 3 (70). P. 61–79. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.03.061> [in Ukrainian].
8. Ishchuk S.O., Lyakhovska O.V. Tendentsiyi rozvytku ekonomiky silskoho hospodarstva Ukrayiny v umovakh viyny: rehionalnyy vymir. *Rehionalna ekonomika*. 2024. No. 3 (113). P. 96–105. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-8> [in Ukrainian].
9. Valovyy vnutrishniy produkt u faktychnykh tsinakh. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html [in Ukrainian].
10. Obsyah realizovanoi promyslovoi produktsiyi za vydamy diyalnosti. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/pr/orp/orp_u/arh_orp_u.html [in Ukrainian].
11. Obsyah realizovanoi produktsiyi (tovariv, posluh) subyektiv hospodaryuvannya za vydamy ekonomichnoi diyalnosti u rozrizi rehioniv. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/orpsg_ved_15-20.xlsx [in Ukrainian].
12. Dodana vartist za vytratamy vyrobnytstva subyektiv hospodaryuvannya za vydamy ekonomichnoi diyalnosti u rozrizi rehioniv. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/dvvsg_ved_15-20.xlsx [in Ukrainian].
13. Kil'kist naymanykh pratsivnykiv v ekvivalenti povnoyi zaynyatosti u subyektiv hospodaryuvannya za vydamy ekonomichnoi diyalnosti u rozrizi rehioniv. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/rnp_epz_ved_reg_rik.xlsx [in Ukrainian].
14. Obsyah vyroblenoi produktsiyi (tovariv, posluh) subyektiv hospodaryuvannya za vydamy ekonomichnoi diyalnosti u rozrizi rehioniv. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pdsg/ovpsg_ved_15-20.xlsx [in Ukrainian].

Received 27.01.2025

Svitlana ISHCHUK,

Dr. Sc. (Econ.), Professor,

Head of the Department of problems of real sector of regions economy,

State Institution “Institute of Regional Research

named after M.I. Dolishnyi of NAS of Ukraine”, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3698-9039

CURRENT TRENDS IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINIAN REGIONS

Russian armed aggression has sharply slowed down the socio-economic development of Ukraine, causing a colossal loss of human capital, productive and non-productive assets, and disruption of logistics and economic ties. The destruction and losses resulted in a significant transformation of the national economy. The purpose of the article is to assess the dynamics and efficiency of the functioning of basic (or productive) types of economic activity in the regions of Ukraine and outline the prospects for their development. The article examines the latest vectors of structural and spatial transformation of the economy of Ukraine. Based on the analysis of the values of the gross domestic product indicator of Ukraine, structural changes in the national economy for 2021—2023 are diagnosed. Vectors of the development of basic types of economic activity, in particular, industry, agriculture, trade, and construction, are established in comparison with the losses incurred in the conditions of a full-scale war. The emphasis is on the positive transformation of the structure of industrial and, in particular, metallurgical products in Ukraine. Changes in the export potential of the domestic processing industry by industry are analyzed. Changes in the economic specialization of the regions of Ukraine are determined by the criterion of the share of basic types of economic activity in gross value added. The results of the functioning of the economies of the regions are assessed by indicators of the volume of sold products, output, employment, and labor productivity. The prospects for the restoration and further development of the industrial sector of the economy of Ukraine on the principles of neo-industrialization and technological self-sufficiency are outlined.

Keywords: sold products, gross value added, industry, agriculture, trade, transformation.